2. Социальная инноватика в управлении: муниципальные финансово-производственные группы: учеб. пособие для вузов; [Под общ. ред. В.Н. Иванова, С.Б. Мельникова] – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Муниципальный мир, 2006 – 260 с.
3. Статистика науки и инноваций: Краткий терминологический словарь [Под ред. Л.М. Гохберга]. – М.: Центр исследований и статистики науки, 1996 – 230 с.
4. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2007 №40-IV (зі змінами і доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради – www.rada. gov.ua. – Назва з екрана.

Одробінський Ю.В.,
кандидат мистецтвознавства,
професор за наказом кафедри дизайну
ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,
Миколаїв

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ЕТНОФУТУРИСТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ ХУДОЖНЬОЇ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ

Етнофутуризм розглядається вченими як форма регіональної самоідентифікації через цілісну систему світосприйняття, світовідчуття та світорозуміння людини [1].

Гносеологічними передумовами особливостей етнофутурізму можна вважати природу людського мислення; якому властиві з одного боку адекватність відображення дійсності, а з іншого – здатність до конструювання реальності, перетворенню за допомогою фантазії, уяви, де особливу важливість мають: апперцепція, пам'ять, пригадування і т.п., а також цілі, ідеали і проекти як образи майбутнього, де на перший план виходять мотиви архетипічних уявлень національних культур, мотиви сполучення сенсу людського буття з вищими духовними цінностями, пошук стійких орієнтирів етнокультурної традиції.

Нове художнє мислення виникає тут на основі переосмислення традицій етнічних культур в їх сукупності: обряд, вірування, словесний і образотворчий фольклор. Міф і орнаментика пов'язані між собою опосередковано. У геометричних символах ткацтва, вишивки, різьблення, і в їх кольорі зашифровані символи, не цілком зрозумілі навіть носіям культур. Однак відмінність знаково-символічної природи цих орнаментів від принципів образотворчості традиційної академічної школи спонукало художників-етнофутуристів до пошуків нової образотворчої мови, відповідних етнокультурних традицій [2].

Усе, що відчуває людина – візуальний та інформативний простір, що через психоасоціативне сприйняття, трансформується в лінію, лінія створює форму, а форма – образ, який надалі моделює наступний цикл перетворення.

Сформований образ на одній території, обов'язково видозміниться на іншій. Кожен куточок Землі є самобутнім та самовидозміниючим в системі організації простору. Кожна людина, перебуваючи довгий час на одному територіальному пласті, навіть в межах одного міста, адаптується до цієї місцевості – стає органічною частиною навколишнього середовища. Вона адаптується до природних умов існування: впливу сонячного випромінювання; смаку та запахів рослин, води, м'яса місцевих тварин, овочів, фруктів, ягід; особливостей ландшафтного середовища, геодезії та інше. І коли, та сама людина потрапляє в іншу місцевість, навіть в межах одного регіону, вона може відчувати невпевненість, обережність, самотність, що є факторами внутрішнього самозахисту та початком процесу нової адаптації.

Саме природна адаптація дає можливість людині-суспільству відчути навколишнє середовище та пристосуватись до нього – знайти генетичний код місця. Особливо його інтуїтивно відчувають та генерують люди із творчими здібностями: художники, майстри, дизайнери.

Зображення створене людиною – це інформація закладена у форму та елементи і зіткана із багатьох матерій оточуючого світу. У візуалізації будь-якого зображення, творча людина завжди посилається на відображення дійсності, пережитого і пройденого протягом власного життя, що ідентифікує її творчість, через апперцепційну пам'ять, від усіх інших.

У степовій зоні південного регіону домінують прямі горизонтальні, хвилясті лінії, спіралі, волюти, овальні форми, заовалені та заокруглені контури, що особливо відрізняє їх від форм і ліній гірської місцевості та лісо-степних і лісових зон, де в орнаментальних та графічних зображеннях можемо спостерігати більш вертикальні лінії і форми із застосуванням чітких обрисів та кутів: трикутні, ромбовидні, прямокутні і квадратні форми в окремому або з'єднаному вигляді.

Так само можна прослідкувати, що наскальні піктографічні малюнки із степової зони відрізняються великими інтервалами та простором між зображеннями і розміщенні завжди горизонтально, тоді як лісовій зоні піктографічні зображення нашаруються один на один і розміщенні вертикально. Справа у тому, що степова зона завжди має широку площу із можливістю вільного руху і свободи, а лісова або гірська місцевість, у більшості, територіально обмежена, що психологічно діє на свідомість людини.

Природна адаптація формує характер творчості людини і тому виявляє етнофутуристичні особливості її регіональної самоідентифікації [3, с.136]. А саме: етапи формування апперцепційної пам'яті творчої людини як синтезуючого принципу цього формування; розвиток свідомої і несвідомої побудови форми; еволюційний процес генерації форм у підлітковому віці; самоеволюціонуючу систему сприйняття сформованої свідомості творчої

людини; знаки самоідентифікації та їх використання у художніх творах; принципи етноформативної зображальної мови сучасного образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та дизайну.

Опираючись на дослідження Н.С. Бледнової, Я.А.Шер, Л.Б. Вишняцького, [4] можна відокремити сім етапів розвитку творчого мислення, що включає в себе дообразотворчий, схематичний, фізиопластичний, правдоподібний, етап вірних зображень, декоративного переосмислення і схематичної трансформації. Поступовий аналіз цих етапів з позиції розвитку творчої людини на одному регіональному пласті допоможе зрозуміти систему формування етнофутуристичних принципів само ідентифікації.

Дообразотворчий етап творчого мислення виникає інстинктивно у дітей віком до чотирьох років. З'являються «каракулі» у вигляді змішаних елементів лінійного характеру без логічного взаємозв'язку та порівняння, а також перші геометричні форми округлого типу. Рисунки демонструють знайомство із предметами та явищами навколишнього середовища і зображають не форму предмета чи об'єкта, а принципи його дії – руху у просторі та взаємозв'язок між предметом і середовищем. Саме з цього етапу починається формування самобутньої апперцепційної пам'яті людини в межах її уяви і уявлення.

Схематичний етап відрізняється асоціативним мисленням, що відображено у з'єднанні ліній та схожості із предметами навколишнього світу. При цьому зображення передається через пізнання, а не через копіювання предметів. Саме тому у малюнках зустрічаються зайві гіпертрофовані лінії й форми. Часто малюнки доповнюються написами, що свідчить про розуміння недоліків у зображеннях. Цей етап можна спостерігати у дітей віком від чотирьох до семи років [4, с.202]. Аналізуючи ці малюнки можна виявити динаміку і напрям ліній, їхню пластичну своєрідність, що безпосередньо пов'язана із свідомого і несвідомого сприйняття навколишнього світу і адаптує людину в просторі.

Фізиопластичний характер зображення, що є третім етапом, пов'язаний із стрімким розвитком уяви та формуванням цілісності сприйняття світу, що відображається у взаємозв'язку предметів. Відмовляючись від загального схематизму, рисунки стають пізнаваними та з'являються окремі деталі схожості [4, с.205]. Але не дивлячись на спробу реальної візуалізації навколишнього середовища, в основі простежуються схема лінійної побудови різних конфігурацій. Цей етап формується з шести до восьми років

Із розвитком мозкової активності та творчих здібностей, зображення стають правдоподібними. Дитина відмовляється від схематичності та сприймає лише зовнішній образ предмета або об'єкта. Деталізація на рисунках майже не використовується. Вік формування етапу – 9-11 років.

Етап правдоподібних зображень потребує вже відповідних знань, вмінь та навичок, що набуваються практичними заняттями із посиленим вивченням рисунку, композиції, живопису та скульптури (ліплення). Як результат, у дитини з'являється поняття кольору, світла та тіні, пластичності і загальної

композиційної побудови, вміння передати рух і перспективу. Розвиток цього етапу проходить у дітей віком від 12 до 15 років [4, с.210].

Під час вивчення основ академічного малюнку та живопису мимоволі виникає бажання видозмінень, переосмислення та самостійного трактування форми та деталей. Вдаючись до різних альтернативних технік, відбувається пошук авторського оригінального стилю. Зображення стають умовнішими та виразнішими, відокремлюються головні деталі, з'являється вичурність та пластичність форми, додаються вигадані елементи для найширшого розкриття теми. Реалістичні предмети поступово перетворюється у декоративні форми, що використовуються художниками у різьбленні, ткацтві, ювелірній та ливарній справі, чеканці, соломоплетінні, батику, книжковій графіці [5] та інших техніках. Цей етап має назву «декоративне переосмислення» і спостерігається у зрілому та дорослому віці.

Останнім етапом художнього розвитку можна вважати схематичну трансформацію, що є найскладнішою формою зображення образу. Він виникає у художника, коли той вдається до філософсько-психологічних роздумів пізнання, шукає образи вічності, досконалості, відчуттів та інше, через форми генетичних метаморфоз. Художник перетворює реальне зображення в абстрактну форму, надаючи їй схематичності, взаємозв'язку та складного глибокого змісту. До цього етапу входять: образно-схематичний, абстрактно-декоративний живопис та графіка, фігуративно-схематична і абстрактно-просторова скульптура, а також простежується у вигляді емблем, символів та алегорій із закладеним образно-змістовим значенням.

Отже, розглядаючи усі вищезазначені етапи, бачимо, що еволюція розвитку творчого мислення відбувається за параболічною траєкторією, від каракулів і примітивних схематичних предметів до правдоподібних та вірних зображень, що поступово видозмінюються у декоративний характер та з часом трансформуються в схематичну, образно-символічну форму, повертаючись до примітивного схематичного зображення.

Список використаних джерел:

1. Уколова Марина Сергеевна. Феномен этнофутуризма в современной культуре: диссертация кандидата философских наук: 24.00.01 / Марина Сергеевна Уколова. – Казань, 2009. – 183 с.
2. Розенберг Н.А Этнофутуризм и этническая идентификация в искусстве России конца XIX – начала XXI века / Н.А Розенберг, Е.О. Плеханова // Современные трансформации российской культуры. – М.: Наука, 2005. – С. 281-302.
3. Одробінський Ю.В. Етнофутуризм як основа сучасного дизайну в Україні // Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні: матеріали наук-практич. конференції. – ч.1. – Миколаїв: ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», 2015 – С. 135-139.

4. Бледнова Н.С. Творчество детей – модель зарождения изобразительной деятельности // Шер Я.А., Вишняцкий Л.Б., Бледнова Н.С. Происхождение знакового поведения. — М.: Научный мир, 2002 — С. 195-227.
5. Максименко Г. Є. Формування художньо-графічних умінь майбутніх дизайнерів у процесі вивчення фахових дисциплін: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Г. Є. Максименко. – К., 2009. – 20 с.

Орлова В.В.,
доцент кафедри організація туризму
та управління соціокультурною діяльністю
Прикарпатського національного
університету ім. В.Стефаника,
м. Івано-Франківськ
Оришко С.П.,
доцент кафедри організація туризму
та управління соціокультурною діяльністю
Прикарпатського національного
університету ім. В.Стефаника,
м. Івано-Франківськ

МАРКЕТИНГОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПОСЛУГ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ

Актуальність. Соціокультурній галузі належить значне місце в ринковій економіці. Подальший розвиток цієї галузі можливий тільки в поєднанні з вивченням ринку та актуальністю пропозиції яка виноситься на ринок послуг. Великого значення набуває вирішення проблеми оптимізації формування різного виду послуг та товару що повинні виходити на ринок. Презентація та вихід в систему реалізації, кожна послуга, будь то оздоровча, туристична, культурна, спортивна чи анімаційна потребує комплексного підходу до представлення її на споживчий ринок. Комплексний підхід гарантує задоволення потреб людей зокрема замовників у послугах соціокультурної галузі. Зараз не достатньо зробити тільки рекламу певного товару ще потрібно переконати в перевагах нового та ефективного товару який пропонується. На Прикарпатті є можливість організації та проведення різної тематики івент послуг за потребами замовників та завдяки специфічним властивостям товару і послуг які презентуються. Супроводження виходу на ринок в соціокультурній діяльності кожна послуга представляється у вигляді презентації та організації івент події для заохочення різної цільової аудиторії. Специфічні кліматичні умови на Прикарпатті дають можливість кругло річно надавати івент послуги з різних тематик використовуючи інфраструктуру та природні ресурси, що надає